# DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

18. november 1999 *

I sag C-161/98,

angående en anmodning, som Tribunal du travail de Mons (Belgien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

**Georges Platbrood**

mod

**Office national des pensions (ONP),**

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der

* Processprog: fransk.

flytter inden for Fællesskabet, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 1248/92 af 30. april 1992 (EFT L 136, s. 7),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D.A.O. Edward (refererende dommer), og dommerne J.C. Moitinho de Almeida, L. Sevón, J.-P. Puissochet og M. Wathelet,

generaladvokat: S. Alber

justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Office national des pensions (ONP) ved direktør G. Perl

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Wolfcarius, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 24. marts 1999 er afgivet mundtlige indlæg af Office national des pensions (ONP) ved konsulent J.-P. Lheureux og af Kommissionen ved M. Wolfcarius,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 18. maj 1999,

afsagt følgende

## Dom

1 Ved afgørelse af 21. april 1998, indgået til Domstolen den 27. april 1998, har Tribunal du travail de Mons i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 1248/92 af 30. april 1992 (EFT L 136, s. 7, herefter »forordning nr. 1408/71«).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem Georges Platbrood og Office national des pensions (herefter »ONP«) vedrørende udbetalingen af en alderspension.

**Fællesskabsretten**

3 Det bestemmes i artikel 46, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71:

»1. Såfremt de foreskrevne betingelser i en medlemsstats lovgivning for erhvervelse af ret til ydelser er opfyldt, uden at hverken artikel 45 [hensyntagen til andre forsikrings- eller bopælsperioder] eller artikel 40, stk. 3 [ydelser ved invaliditet], behøver at bringes i anvendelse, gælder følgende regler:

a) Den kompetente institution beregner det ydelsesbeløb, der skal udredes:

i) dels i henhold til den for institutionen gældende lovgivning alene

ii) dels...«

4 Ved forordning nr. 1248/92 blev der bl.a. indsat en artikel 46b i forordning nr. 1408/71, som indeholder særlige bestemmelser om sammenfald af ydelser af samme art, der udbetales i henhold til lovgivningen i to eller flere medlemsstater. Det bestemmes i artikel 46b, stk. 2:

»Bestemmelserne i en medlemsstats lovgivning om nedsættelse, midlertidig inddragelse eller bortfald af ydelser finder kun anvendelse på en ydelse, der beregnes i henhold til artikel 46, stk. 1, litra a), nr. i), såfremt det drejer sig om:

a) en ydelse, hvis størrelse er uafhængig af længden af de tilbagelagte forsikrings- eller bopælsperioder, og som er anført i bilag IV, afsnit D,

eller

b) en ydelse, hvis størrelse fastsættes på grundlag af en fiktiv periode, der anses for at være tilbagelagt mellem tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden og et senere tidspunkt. I sidstnævnte [tilfælde] finder de nævnte bestemmelser kun anvendelse, såfremt der samtidig består ret til en sådan ydelse og:

   i) enten en ydelse af samme art, medmindre to eller flere medlemsstater har indgået aftale om ikke at medregne samme fiktive periode to eller flere gange

   ii) eller en ydelse af den i litra a) omhandlede art.

De i litra b) omhandlede ydelser og aftaler er anført i bilag IV, afsnit D.«

5 Ved forordning nr. 1248/92 blev der i forordning nr. 1408/71 foretaget visse ændringer, som præciserede grænserne for anvendelse af nationale antikumulationsregler, men som ikke påvirkede princippet heri (jf. dom af 22.10.1998, sag C-143/97, Conti, Sml. I, s. 6365, præmis 19).

**Belgisk ret**

6 Tvisten i hovedsagen vedrører anvendelsen af artikel 32, stk. 1, i den kongelige anordning af 21. december 1967 om almindelige bestemmelser om alders- og efterladtepension til arbejdstagere (*Moniteur belge* af 16.1.1968).

7 Det bestemmes i artikel 15, tredje afsnit, i kongelig anordning nr. 50 af 24. oktober 1967 (*Moniteur belge* af 27.10.1967):

»Kongen fastsætter reglerne for bevisbedømmelse vedrørende en beskæftigelse, som udløser ret til en alders- og efterladtepension, og fastsætter reglerne for, hvornår de perioder, som ikke er godtgjort, kan sidestilles med beskæftigelsesperioder.«

8 Det bestemmes i artikel 32, stk. 1, i den kongelige anordning af 21. december 1967, som er udstedt til gennemførelse af kongelig anordning nr. 50:

»En arbejdstager, som i perioden mellem den 1. januar 1938 og den 31. december 1944 i denne egenskab har udøvet beskæftigelse, anses for at have fortsat denne beskæftigelse som arbejdstager på samme tidsmæssige betingelser og i hele perioden fra datoen for beskæftigelsens ophør til den 31. december 1945, idet denne lovsformodning kun afkræftes for de beskæftigelsesperioder, med hensyn til hvilke den pågældende kan gøre krav på pension i henhold til en anden belgisk ordning, med undtagelse af ordningen for selvstændige erhvervsdrivende, eller fra en udenlandsk ordning.«

9 Den således indførte formodning benævnes »krigsformodningsreglen«.

10 Bestemmelserne i artikel 32 i kongelig anordning af 21. december 1967 blev ophævet ved artikel 50, stk. 1, første afsnit, i den kongelige anordning af 4. december 1990 (*Moniteur belge* af 20.12.1990), men fandt fortsat anvendelse på pensioner som Georges Platbrood's, der reelt begyndte at løbe før den 1. januar 1991.

## Tvisten i hovedsagen

11 Georges Platbrood, der er født i 1922, var erhvervsmæssigt beskæftiget i Belgien i 1941 og 1942. I perioden fra den 29. marts 1943 til den 30. april 1945 var han deporteret til tvangsarbejde i Luchenwalde (Tyskland) og aftjente derefter i perioden fra den 3. december 1945 til den 3. december 1946 sin militærtjeneste, inden han fra den 1. oktober 1947 blev ansat i den offentlige sektor. Beskæftigelsesårene i den offentlige sektor er imidlertid ikke genstand for tvisten i hovedsagen.

12 Ved ONP's afgørelse af 30. september 1986 fik Georges Platbrood med virkning fra den 1. juli 1986 tilkendt en alderspension fra den belgiske arbejdstagerordning beregnet på grundlag af et arbejdsforløb, som dækkede årene fra 1941 til 1946. Ved beregningen af denne pension tog ONP følgende år i betragtning: 1) Årene 1941 og 1942, eftersom beskæftigelsen i Belgien medførte bidragsbetaling, 2) årene 1943, 1944 og 1945, i medfør af artikel 32, stk. 1, i kongelig anordning af 21. december 1967, som indfører krigsformodningsreglen, og 3) året 1946 under hensyn til militærtjenesten i perioden mellem den 3. december 1945 og den 3. december 1946.

13 Efter den tyske genforening i 1990 indgav Georges Platbrood den 4. april 1994 en ansøgning til Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (den tyske socialsikringsinstitution), Düsseldorf, med henblik på at få tildelt alderspension for perioden mellem den 29. marts 1943 og den 30. april 1945. Han fik tilkendt denne pension med virkning fra den 1. januar 1992.

14 På grundlag af denne afgørelse foretog ONP en fornyet beregning af Georges Platbrood's belgiske pension. Ved afgørelse af 31. juli 1995 tilkendte ONP Georges Platbrood alderspension fra Belgien med virkning fra den 1. januar 1992 baseret på en beskæftigelsesperiode for årene 1941, 1942, 1945 og 1946, eftersom årene 1943 og 1944 gav ret til en tysk pension. ONP fandt således, at krigsformodningsreglen var afkræftet fra det tidspunkt, hvor Georges Platbrood havde fået tilkendt alderspension fra en udenlandsk ordning, som omfattede de perioder, hvor han havde været deporteret og underkastet tvangsarbejde.

15 ONP beregnede endvidere retten til en national pension på grundlag af et arbejdsforløb på 6/45-dele. Denne beregning, som følger af artikel 46, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 førte til, at han fik tilkendt en supplerende pensionsydelse, der skulle dække differencen mellem henholdsvis summen af de to modtagne pensioner (4/45-dele og 2/45-dele) og den belgiske pension, som kunne tilkendes for de samme år (6/45-dele).

16 Den 30. januar 1996 fremsatte Georges Platbrood med henvisning til forordning nr. 1408/71 og forordning nr. 1248/92 krav om, at den tyske pension blev opretholdt som supplement til hans belgiske pension, idet han gjorde gældende, at han i mindst ét år havde været beskæftiget hos en tysk arbejdsgiver under Anden Verdenskrig. ONP afslog ansøgningen den 16. april 1996.

17 Georges Platbrood indbragte ONP's afgørelse for Tribunal du travail de Mons, idet han påberåbte sig fællesskabsretten og Domstolens praksis til støtte for den opfattelse, at nedsættelsen af hans belgiske pension ikke var i overensstemmelse med antikumulationsreglerne i forordning nr. 1408/71, herunder navnlig forordningens artikel 46b, stk. 2.

18 Under disse omstændigheder har Tribunal du travail de Mons besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Forpligter de nye bestemmelser i forordning (EØF) nr. 1248/92 Belgien til at anerkende, at en ydelsesberettiget har ret til en alderspension beregnet på grundlag af en beskæftigelsesperiode, som delvis dækker de år, hvori formodede eller fiktive ydelser skal bogføres — medmindre den pågældende kan gøre krav på en pension i henhold til en udenlandsk ordning for disse beskæftigelsesperioder (krigsformodningsreglen, jf. artikel 32, stk. 1, i den kongelige anordning af 21.12.1967 om den almindelige ordning for alders- og efterladtepension til arbejdstagere før dens ændring ved kongelig anordning af 14.12.1990, men som dog fortsat finder anvendelse på alderspensioner, som blev udbetalt for første gang før den 1.1.1991), hvorimod den pågældende netop fik tilkendt retten til pension fra Tyskland baseret på faktiske ydelser, svarende til de formodede eller fiktive ydelser, som kan tages i betragtning i henhold til den belgiske lovgivning?

Der opstår med andre ord det spørgsmål, om de nye bestemmelser i forordning (EØF) nr. 1248/92 skal fortolkes således, at de tillader sammenlægning uden

nedsættelse, inddragelse eller bortfald af en alderspension, som en belgier er tilkendt af Belgien, og som delvis beregnes på grundlag af formodede eller fiktive ydelser efter krigsformodningsreglen i artikel 32, stk. 1, i den kongelige anordning af 21. december 1967 (med den undtagelse, som følger af bestemmelsen og hvorefter den pågældende ikke kan gøre krav på en pension fra en udenlandsk ordning for disse beskæftigelsesår) suppleret af en alderspension fra Tyskland beregnet på grundlag af faktiske ydelser for samme periode, eller om den ved artikel 32, stk. 1, i den kongelige anordning af 21. december 1967 indførte undtagelse (hvorefter krigsformodningsreglen ikke finder anvendelse, hvis den pågældende kan gøre krav på en pension i henhold til en udenlandsk ordning for de samme beskæftigelsesår) ikke tværtimod udgør en bestemmelse om nedsættelse, midlertidig inddragelse eller bortfald, som er uanvendelig i henhold til de nye bestemmelser i forordning (EØF) nr. 1248/92.«

## Det præjudicielle spørgsmål

19 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede — hvorefter en arbejdstager, der i perioden mellem den 1. januar 1938 og den 31. december 1944 var erhvervsmæssigt beskæftiget anses for at have fortsat denne beskæftigelse på samme betingelser for varighed i hele perioden mellem det tidspunkt, hvor den godtgjorte beskæftigelse ophørte, og den 31. december 1945, idet denne formodning dog ikke finder anvendelse på de beskæftigelsesperioder, hvor den pågældende har modtaget pension i henhold til en ordning i en anden stat — udgør en bestemmelse om nedsættelse, midlertidig inddragelse eller bortfald af ydelser i forordning nr. 1408/71's forstand.

20 Ifølge ONP og Kommissionen bør spørgsmålet besvares benægtende.

21 ONP har navnlig gjort gældende, at det er nødvendigt at sondre mellem de bestemmelser, som vedrører nedsættelsen af en ydelse, og de bestemmelser,

hvorefter retten til denne ydelse opstår. Nedsættelse af en ydelse i tilfælde af kumulation med en udenlandsk ydelse forudsætter således, at denne ydelse kvalificeres i overensstemmelse med den relevante nationale lovgivning.

22 Den i hovedsagen omhandlede bestemmelse vedrører bevisbedømmelsen, som foretages på grundlag af en fravigelig formodning. Med henblik på at undgå tildeling af dobbeltpension for samme periode anses denne formodning imidlertid for afkræftet, såfremt den omstændighed, at der tildeles en pension fra en anden stat bekræfter, at den pågældende ikke har været beskæftiget som arbejdstager i Belgien i den pågældende periode.

23 Kommissionen har tilføjet, at den foreliggende sag klart er forskellig fra Romano-sagen (dom af 4.6.1985, sag 58/84, Sml. s. 1679) og Conti-sagen, i hvilke den argumenterede for, at de nationale bestemmelser, der var tale om, skulle betragtes som bestemmelser om nedsættelse. Således vedrørte den første sag spørgsmålet, om en national bestemmelse, hvorefter antallet af tildelte fiktive år, som var nødvendigt for at opnå en fuldstændig beskæftigelsesperiode på 30 år, blev nedsat med det antal år, for hvilke den pågældende kunne gøre krav på en pension i medfør af en ordning i en anden medlemsstat, udgjorde en bestemmelse om nedsættelse. Den anden sag vedrørte kvalifikationen af en bestemmelse, hvorefter et tillæg til en ufuldstændig pension til en minearbejder, som havde arbejdet i mindst 25 år som grubeminearbejder, skulle nedsættes som følge af andre pensionsbeløb, der var modtaget fra en anden belgisk eller en udenlandsk ordning.

24 Ifølge Kommissionen kan »perioderne« med fiktive år eller med tillæg ikke tidsfastsættes. Det er således ikke muligt at være omfattet af to lovgivninger for »samme periode«. I den foreliggende sag er formodningen imidlertid knyttet til en bestemt periode (Anden Verdenskrig), og kan afkræftes ved bevis. Efter

Kommissionens opfattelse udgør den i hovedsagen omhandlede bestemmelse således ikke en bestemmelse om nedsættelse.

25 Indledningsvis bemærkes, at Domstolen har fastslået, at en national regel må kvalificeres som en bestemmelse om nedsættelse, når den beregning, den fastlægger, har til virkning, at det pensionsbeløb, den pågældende har krav på som følge af, at han har krav på en ydelse i en anden medlemsstat, nedsættes (jf. Conti-dommen, præmis 25).

26 I samme dom understregede Domstolen, at det ikke er muligt at undtage de nationale bestemmelser om nedsættelse fra de betingelser og begrænsninger for deres anvendelse, som er fastsat i forordning nr. 1408/71, ved at kvalificere dem som beregningsklausuler (jf. Conti-dommen, præmis 24).

27 Sådanne bestemmelser kan heller ikke undtages fra de betingelser og begrænsninger for deres anvendelse, der er fastsat i forordning nr. 1408/71, ved at kvalificere dem som bevisregler.

28 Den i hovedsagen omhandlede krigsformodningsregel er imidlertid en del af en lovgivning, hvis formål er at begrænse Anden Verdenskrigs negative virkninger på pensionsrettighederne for arbejdstagere, som er omfattet af den belgiske lovgivning.

29 Med henblik herpå anses en arbejdstager, der i perioden mellem den 1. januar 1938 og den 31. december 1944 var erhvervsmæssigt beskæftiget i Belgien for at have fortsat denne beskæftigelse på samme betingelser for varighed i hele

perioden mellem det tidspunkt, hvor den godtgjorte beskæftigelse ophørte, og den 31. december 1945.

30 Denne formodning kommer navnlig arbejdstagere til gode, der har været beskæftiget i Belgien, men ikke er i stand til at godtgøre, at de har indbetalt tilstrækkelige bidrag i alle de relevante år som følge af, at dokumenter er blevet destrueret eller er bortkommet, ligesom formodningen begunstiger personer, der på grund af krigen ikke kunne fortsætte deres beskæftigelse i Belgien.

31 Det skal fremhæves, at den omtvistede formodning er en formodning om indbetaling af bidrag til den omhandlede belgiske ordning og ikke om beskæftigelse i Belgien. I et tilfælde som sagsøgerens kunne formodningen ikke afkræftes, blot fordi det var ubestridt, at han havde haft beskæftigelse i Tyskland i et vist tidsrum. Derimod var de hensyn, som foranledigede den belgiske lovgiver til at indføre krigsformodningsreglen i hans favør, fra det tidspunkt, hvor han fik tilkendt en pension for beskæftigelsesperioderne i Tyskland, ikke længere gældende for ham.

32 Under disse omstændigheder kan en national bestemmelse, hvorefter krigsformodningsreglen i denne situation ikke finder anvendelse på de beskæftigelsesperioder, hvor den pågældende har modtaget pension fra en anden social sikringsordning, ikke kvalificeres som en bestemmelse om »nedsættelse« i forordning nr. 1408/71's forstand. En sådan bestemmelse indeholder kun en fastsættelse af konsekvenserne af, at den pågældende — for alle eller visse af de beskæftigelsesperioder, for hvilke han ikke er i stand til at godtgøre, at han har betalt tilstrækkelige socialsikringsbidrag ifølge den omhandlede belgiske ordning — allerede modtager en pension fra en anden ordning.

33 Herefter skal det præjudicielle spørgsmål besvares således, at en national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede — hvorefter en arbejdstager, der i perioden mellem den 1. januar 1938 og den 31. december 1944 var

erhvervsmæssigt beskæftiget må anses for at have fortsat denne beskæftigelse på samme betingelser for varighed i hele perioden mellem det tidspunkt, hvor den godtgjorte beskæftigelse ophørte, og den 31. december 1945, idet denne formodning dog ikke finder anvendelse på de beskæftigelsesperioder, hvor den pågældende har modtaget pension i henhold til en ordning i en anden stat — ikke udgør en bestemmelse om nedsættelse, midlertidig inddragelse eller bortfald af ydelser i forordning nr. 1408/71's forstand.

## Sagens omkostninger

34 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Tribunal du travail de Mons ved afgørelse af 21. april 1998, for ret:

**En national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede — hvorefter en arbejdstager, der i perioden mellem den 1. januar 1938 og den 31. december 1944 var erhvervsmæssigt beskæftiget må anses for at have fortsat denne**

**beskæftigelse på samme betingelser for varighed i hele perioden mellem det tidspunkt, hvor den godtgjorte beskæftigelse ophørte, og den 31. december 1945, idet denne formodning dog ikke finder anvendelse på de beskæftigelsesperioder, hvor den pågældende har modtaget pension i henhold til en ordning i en anden stat — udgør ikke en bestemmelse om nedsættelse, midlertidig inddragelse eller bortfald af ydelser i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 1248/92 af 30. april 1992.**

Edward Moitinho de Almeida Sevón

Puissochet Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 18. november 1999.

R. Grass — D.A.O. Edward

Justitssekretær — Formand for Femte Afdeling